

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ АДАПТАЦІЇ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ У ВИДОБУВНИХ ГАЛУЗЯХ (ПВГ/ЕІТ) ДО УМОВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.

ВСТУП

Не зважаючи на війну в Україні, вагома частина компаній у видобувному секторі продовжують працювати. Перемогти у війні буде важко без функціонування бізнесу, який дозволяє Україні забезпечувати власні потреби та підтримувати Збройні сили. Вагомий внесок до бюджету завжди сплачують видобувні компанії. Тому важливо на даному етапі дослідити: що ж відбувається з українськими видобувними компаніями під час війни? Як вони реагують на виклики спричинені війною?

Метою Дослідження є виявлення сучасного стану та проблем видобувних підприємств під час військового стану в Україні. Збір даних здійснюватиметься на основі відповідей видобувних компаній на запити (попередньо розроблені анкети). Респондентами будуть більше 180+ компаній видобувного сектору, які звітували на порталі ПВГ у 2021 році.

Завданнями Дослідження є:

- демонстрація рівня прозорості та готовності до партнерства між громадським сектором та бізнесом
- встановлення чітких індикаторів, що слугуватимуть дорожньою картою підвищення розуміння змін та потреб видобувних компаній, спричинених військовим станом в Україні
- аналіз змін у діяльності видобувних компаній, спричинених військовою агресією росії

До переліку стейкхолдерів Дослідження належить таке коло осіб:

органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, депутати, органи державного управління та державні службовці, організації громадянського суспільства, Центральні та регіональні органи виконавчої влади, міжнародні донорські організації, міжнародні фінансові інституції, інвестори, представники БГ ПВГ.

Обмеження щодо доступу до інформації

З урахуванням вимог чинного законодавства та згідно рішення НКРЕКП – дані щодо збитків, логістики, ремонту, обсягів видобутку і т.д. є закритими і розголошувати їх на час дії воєнного стану заборонено, тому в опитувальнику не застосовуються прямі питання щодо кількісної оцінки такої інформації, проте заохочується надання інформацію, що може бути поширена публічно.

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ВИДОБУВНІ ПІДПРИЄМСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Газовидобувні компанії

Початок року виявився вдалим для газовидобувної галузі України. У січні державні та приватні компанії наростили видобуток блакитного палива до понад 1,7 млрд кубометрів, що на 10% більше, ніж у січні 2021 року. У лютому позитивна тенденція зберігалася до початку широкомасштабної військової агресії. Після вторгнення, у березні й квітні видобуток знижувався, але не так суттєво, як очікували експерти, на 1% та 3%, відповідно. Зупинка видобутку на свердловинах Укргазвидобування, які знаходилися неподалік від зони бойових дій, незначним чином позначилась на показниках компанії. "Більш суттєво постраждала Укрнафта. Обстріли окупаційних військ завдали руйнування інфраструктури компанії в Охтирці. Також були зупинені два газопереробних заводи у Чернігівській та Сумській областях. Водночас споживання природного газу в Україні падало більш стрімкими темпами через значні руйнації, завдані українським містам російськими окупантами. Якщо у січні споживання блакитного палива знизилося на 9%, у порівнянні з січнем 2021 року, то у лютому воно впало вже на 29%, у березні – на 23%, а у квітні – майже на 33%. Проте війна з Росією нівелювала досягнення українського газовидобутку останніх років. Єдине, що поки втішає експертів – сподівання на те, що через різке скорочення споживання газу Україна зможе цього року відмовитися від імпортного ресурсу.¹

Так, якщо в березні 2021 р. споживання газу в Україні становило близько 4,7 млрд м³, то в березні поточного року – 3,3 млрд м³, тобто скоротилося на близько 30%.

Міністр енергетики Герман Галущенко повідомив, що «Укргазвидобування» та приватні українські газовидобувні компанії через війну були змушені скоротити видобуток природного газу на 15%. Адже основними регіонами вітчизняного газовидобутку є Харківська та Полтавська області, наближені до зони бойових дій. Зокрема, державна «Укргазвидобування» припинила видобуток газу на сході Харківщини. Це сталося після того, як до Шебелинського нафтопереробного заводу почали долітати російські снаряди. Крім того, окупанти заходили на кілька газорозподільних станцій. Як наслідок, збитки вітчизняної енергетики оцінюються вже на рівні близько двох мільярдів доларів.²

У нинішніх умовах очікується подальше падіння виробництва. Газодобувні компанії через воєнні дії часто не мають можливості проводити капремонт свердловин та заходи щодо інтенсифікації дебіту. Видобуток газу в Україні в основному здійснюється на свердловинах, що перебувають наприкінці життєвого циклу. Відновлювати видобуток з таких свердловин після їх консервації може бути економічно не вигідним, якщо бойові дії затягнуться.³

У січні 2022 р. видобуток газу становив 1,7 млрд м³, що на 2,3 % більше, ніж у 2021 р., у березні він знизився до 1,5 млрд м³, що на 7 % менше, ніж рік тому. Імпорт газу з ЄС в I кв. збільшився порівняно з аналогічним періодом минулого року приблизно на 30 %. Це можна пояснити меншим обсягом запасу газу в підземних сховищах (ПСГ), відповідно, необхідністю

¹ Маковський І. Військові дії не вплинули на видобуток газу в Україні. Режим доступу: <https://firtka.if.ua/blog/view/viiskovidiyi-ne-vplnuli-na-vidobutok-gazu-v-ukrayini#:~:text=У%20квітні%20українці%20спожили%20на,Асоціації%20постачальників%20енергоресурсів%2C%20пипе%20Фіртка>.

² Видобуток газу в Україні під час війни впав на 15%. Режим доступу: <https://hadiach.city/articles/201762/vidobutok-gazu-v-ukraini-pid-chas-vijni-vpav-na-15#:~:text=“Укргазвидобування”%20та%20приватні%20українські%20газовидобувні,компанії”%2C%20-%20сказав%20міністр>.

³ Григоренко Ю. Військовий податок: влада зробила ставку на газвидобування для поповнення бюджету. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/posts/vijskovyj-podatok-vlada-zrobyla-stavku-na-hazvydobuvannia-dlia-popovnennia-budzhetu>.

збільшення його надходження. На відміну від минулого року суттєвим за обсягами став фізичний імпорт (рік тому імпорт був переважно віртуальним). Можливості фізичного імпорту зросли останніми місяцями. Наразі фізичний імпорт на рівні 50 млн м³ на добу (половина від середньорічного добового споживання) може здійснюватися після припинення транзиту російського газу. У I кв. можливості фізичного імпорту використовувалися тільки частково – не більше 10 млн м³ на добу, або близько 20 % від максимального обсягу. Обсяг газу в підземних сховищах за наявних можливостей імпорту може бути збільшений до початку наступного опалювального сезону до рівня 17 млрд м³, що буде достатнім для стабільного функціонування внутрішнього ринку й надійного транзиту газу до ЄС.⁴

Не дивлячись на війну українські газовики, продовжують буріння в безпечних районах, освоюють нові свердловини, що дозволить збільшувати видобуток газу й надалі. Так, в «Нафтогазі» немає проблеми з ресурсом газу для забезпечення потреб населення, зокрема зважаючи на те, що компанія накопичила в підземних сховищах близько 9,5 млрд м³ газу. Найбільші проблеми компанія сьогодні відчуває з інфраструктурою, яку навмисно руйнує агресор.⁵

Водночас, експерти відзначають, що падіння видобутку газу в Україні почалося ще до війни. Наприклад, за підсумками 2021 року, обсяг видобутку товарного природного газу «Нафтогазом» становив лише 12,93 млрд кубометрів, або на 4% менше порівняно з 2020-м. Подібна ситуація спостерігалася і у приватних видобувних компаніях, хоча там темпи падіння були значно нижчими. За даними консалтингової компанії ExPro, 2021 року видобуток газу в Україні становив 19,79 млрд кубометрів, що на 2,2% менше показника за 2020 рік. Не інвестуючи у видобуток, принаймні на рівні позаминулого року, навряд чи вдасться зупинити падіння, особливо на тлі війни. Ситуація ускладнюється і через проблеми в операційній діяльності «Нафтогазу». Так, аналізуючи результати інвестиційної та фінансової діяльності «Нафтогазу», залишок коштів та їхні еквіваленти на кінець 2021 року порівняно із залишками на початок року зменшилися на 6,6 млрд грн і становили 30,5 млрд грн. Водночас, Україні потрібно накопичити до опалювального сезону 19 млрд кубометрів газу, щоб підстрахуватися на різні варіанти взимку. Це означає, що «Нафтогазу» потрібно десь знайти 8 млрд дол. США на імпортування близько 6 млрд кубометрів газу. Є сподівання на ленд-ліз, хоча ймовірність цього не надто велика. Адаже за оцінками експертів Україні може вистачити 2-2,5 млрд кубометрів імпортного газу навіть за суворої зими. А при економії може навіть вистачити газу, видобутого в Україні, особливо зважаючи на скорочення обсягів споживання.⁶

15 березня 2022 року Верховна Рада України ухвалила низку законів, які направлені на поліпшення обороноздатності України та переведення економіки на «військові рейки». Серед них є Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного». Закон №2139-IX встановлює диференційовану ренту залежно від трьох діапазонів ціни на газ – до \$150/тис. за 1 м³, від \$150 до \$400 та понад \$400. Для старих свердловин встановлюється градація рентної ставки: за ціни \$150: ставка для покладів до 5 км – 14,5% та понад 5 км – 7%; за ціни від \$150 до \$400: до 5 км – 29% та понад 5 км – 14,5%; за ціни більше \$400: до 5 км – ставка на частину до \$400 залишається на рівні 29%, а на частину понад \$400 – зростає до 65%, понад 5 км – 14% і зростання надприбуткової частини до 31%. Для нових свердловин диференційована рента буде такою: за ціни \$150: до 5 км – 6%,

⁴ Споживання, видобуток, імпорт і транзит газу в Україні в першому кварталі 2022 року. Режим доступу:

<https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/spozhyvannya-vydobutok-import-i-tranzyt-hazu-v-ukrayini-v-pershomu>

⁵ Нафтогаз втримує видобуток газу в умовах війни. Режим доступу: <https://expro.com.ua/novini/naftogaz-vtrimuvidobutok-gazu-v-umovah-vyni->

⁶ Єрбоменко А. Вигода Нафтогазу не тотожна вигоді України. Режим доступу:

https://zn.ua/ukr/energy_market/vihoda-naftohazu-ne-totozhna-vihodi-ukrajini.html

понад 5 км – 3%; за ціни від \$150 до \$400: до 5 км – 12%, понад 5 км – 6%; за ціни більше \$400: до 5 км – 12% на частину до \$400 та 36% – на частину понад \$400, понад 5 км – 6% на частину до \$400 та 18% – на надприбуткову частину понад \$400. До набрання законом чинності рента у разі видобування газу на старих свердловинах для покладів на глибині до 5 км становила 29%, на глибині понад 5 км – 14%. У разі видобування газу на нових свердловинах, що пробурені з 2018 року, рента для покладів на глибині до 5 км становила 12%, на глибині понад 5 км – 6%. Законопроект №7038-д (він був ухвалений на засіданні податкового комітету Ради 23 лютого) готувався ще до початку війни. Його метою було «вилучення наддоходів», які на тлі високих цін на блакитне паливо почали отримувати газовидобувні компанії. Проте зараз ці умови багато в чому нівельовані.⁷

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» припинено проведення планових та позапланових заходів державного контролю і державного ринкового нагляду на період воєнного стану. Надрокористувачі наперед сплачують ренту до держбюджету. Наприклад, «АрселорМіттал Кривий Ріг» перерахував авансовий платіж за користування надрами в розмірі 2,25 млрд грн.⁸

В уряді вважають, що зміни, запроваджені в регулюванні галузі, дозволять Україні найближчим часом наростити видобуток власного газу та навіть почати його експортувати. Адже в державі достатньо свого газу, щоб забезпечувати власні потреби. На думку прем'єр-міністра Д. Шмигаль, зважаючи на перспективу подальшого зниження обсягів споживання газу завдяки підвищенню енергоефективності вітчизняної економіки, Україна має змогу забезпечувати свої потреби власним видобутком. Зокрема вже сьогодні підписано орієнтовно 11 угод про розподіл. Одна із цих угод уже в реалізації. Відбувається додатковий видобуток – 300 млн кубів на місяць. Тобто це також багатообіцяючий напрям, який в найближчі роки дасть змогу Україні стати експортером природного газу.⁹

У разі швидкого врегулювання військового конфлікту та відсутності значних руйнувань газової інфраструктури Україна дійсно може стати експортером газу, особливо в контексті наявної перспективи часткового заміщення поставок російського газу до ЄС. Адже розвідані балансові запаси газу в Україні становлять 778 млрд м³. Ще в 4,4 трлн м³ оцінюються нерозвідані ресурси вітчизняного газу. З часом при залученні достатніх капіталовкладень у геологорозвідувальні роботи та безпосередньо у видобуток, українське газовидобування може здійснити якісний стрибок та стати одним з основних експортних екторів вітчизняної економіки. Разом із цим варто зазначити, що на початку березня цього року Міненерго заборонило експорт газу з України. І якщо до нинішньої фази війни видобувні компанії саме за рахунок експорту могли покращувати своє фінансове становище, то зараз цієї можливості в них уже немає. Через зупинку основної маси промислових споживачів суттєво впав попит, а самому процесу газовидобутку постійно загрожує зупинення внаслідок розширення зони бойових дій. Це змушує шукати додаткові механізми стимулювання інвесторів вкладати кошти в цю галузь. Наприклад, досвід видобувних країн ЄС, які, як і Україна, залежать від імпорту газу, свідчить, що рентні ставки за видобуток газу там у рази нижчі, ніж в Україні. У Польщі вони становлять 1,5-3%, у Румунії – від 3,5% до 13%, в Угорщині – від 2% до 30%. Жодна з видобувних країн не вживає радикальних заходів, адже

⁷ Григоренко Ю. Військовий податок: влада зробила ставку на газовидобування для поповнення бюджету. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/posts/vijskovyj-podatok-vlada-zrobyla-stavku-na-hazvydobuvannia-dlia-popovnennia-biudzhetu>.

⁸ Національна Асоціація Добувної Промисловості України. Режим доступу: <https://www.facebook.com/neiaukraine/>

⁹ Україна може наростити видобуток газу та почати його експортувати – Шмигаль. Режим доступу:

<https://tsn.ua/groshi/ukrayina-mozhe-narostiti-vidobutok-gazu-ta-pochati-yogo-eksportuvati-shmigal-2046703.html>.

добре розуміють важливість роботи газодобувних компаній та залучення інвестицій для зміцнення енергобезпеки, особливо у сьогоднішніх реаліях.¹⁰

У цьому контексті варто відзначити, що компанії нафтогазового сектору України сьогодні намагаються вживати заходів з метою недопущення відтоку клієнтів та збереження обсягів власного видобутку. Наприклад, ТОВ Газопостачальна компанія «Нафтогаз України», яка постачає природний газ для 1,8 млн побутових споживачів по всій Україні, через свою дочірню структуру ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг», на термін дії воєнного стану в Україні спростила фінансові вимоги до майже 12 тисяч споживачів. Це дозволило близько 500 виробникам тепла та бюджетним організаціям залишитися клієнтами компанії, не зважаючи на заборгованість. Вони продовжують отримувати природний газ на вигідних умовах як відносно ціни, так і термінів оплати. Компанія призупинила вимогу щодо надання безвідкличної безумовної банківської гарантії при постачанні газу, а також дію механізму договірної списання. Крім того, не застосовуватиметься право на дострокове розірвання в односторонньому порядку договорів про реструктуризацію заборгованості за спожитий природний газ. Щодоби компанія постачає споживачам біля 70 млн м³ природного газу. «Нафтогаз Трейдинг» також розпочинає постачання газу для опалення приміщень, де розміщують вимушених переселенців. Компанія забезпечує природним газом бюджетні установи та релігійні організації, виробників тепла, промисловість, виконує функцію балансування газу для збутових компаній.¹¹

Нафтовидобувні компанії

Після початку широкомасштабної війни проти українського народу, питання нафтопродуктозабезпечення нашої країни вийшло на найвищий владний рівень й від його вирішення значною мірою залежить подальша доля держави. Утім, ще не всі громадяни України усвідомили, що допоки війна не закінчиться, проблеми на ринку будуть достатньо істотними, навіть за найбільш оптимістичним сценарієм, й потрібно самим рішучим чином обмежувати себе у пересуванні автомобільним транспортом. Знищення російськими ракетами Кременчуцького НПЗ та 27 нафтобаз, блокування роботи Шебелинського ГПЗ, а також припинення поставок нафтопродуктів з Росії та Білорусії у зв'язку із розв'язаною ними війною, змусило Україну стикнутися із новою реальністю, що виникла на паливному ринку. Водночас, війна виявила з особливою рельєфністю застарілі структурні хвороби сектору, що формувалися останні 30 років.¹²

Загалом, ситуація на підприємствах вітчизняного нафтовидобутку постійно погіршувалася протягом усього періоду державної незалежності України. Протягом останнього десятиріччя видобуток нафти в Україні впав з 2,4 до 1,7 млн т. Найбільш помітне зниження спостерігалось у 2016 році – на 11,1% щодо попереднього року та у 2015 році – на 10%.¹³

Паралельно знижувалися обсяги нафтопереробки. Так, якщо у 2004 р. українські підприємства виробляли близько 5 млн т. моторних бензинів і більше 6 млн т. дизельного пального, то в 2007 р. вказані обсяги (не зважаючи на рекордні для десятиріччя 3,3 млн т.

¹⁰ Григоренко Ю. Військовий податок: влада зробила ставку на газвидобування для поповнення бюджету. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/posts/vijskovyj-podatok-vlada-zrobyla-stavku-na-hazvydobuvannia-dlia-popovnennia-biudzhetu>.

¹¹ Нафтогаз в умовах війни максимально полегшує умови постачання газу для своїх клієнтів. Режим доступу: <https://www.naftogaz.com/news/naftogaz-gas-supply-during-the-war>.

¹² Омельченко В. Кризовий стан ринку нафтопродуктів: причини, висновки рекомендації. Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/statti/kryzovyj-stan-rynku-naftoproduktiv-prychyny-vysnovky-rekomendatsii>.

¹³ Як змінювалися обсяги видобутку нафти в Україні. Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/10/11/infografika/ekonomika/yak-zminyuvalysya-obsyahy-vydobutku-nafty-ukrayini#:~:text=У%202019%20році%20видобуток%20зріс,ніж%20у%20серпні%20минулого%20року.>

видобутку нафти) вже становили трохи більше 4 млн т. (як для моторних бензинів, так і для дизельного пального), у 2010 р. вони знизились до 2,9 і 3,7 млн т. відповідно, у 2013 р. впали до 1 млн т., а у 2017 р. становили до 0,8 млн т. для бензинів моторних (9% від показника 1990 р.) і 0,2 млн т. для дизельного пального (16% від показника 1990 р.).¹⁴

На жаль, нафтовидобуток в Україні останніми роками продовжує стагнувати. За даними Держстату, у 2017 році обсяг видобутку нафти склав 1,5 млн тон, у 2018 році – 1,62 млн тон, у 2019 році – 1,72 млн тон, у 2020 – 1,67 млн тон, а у 2021 році – 1,65 млн тон. Причина перша – старі родовища вже на завершальній стадії експлуатації, вичерпані на 80%, і нафта – обводнена, багато води, яку потім треба видаляти, а щоб освоювати нові родовища, немає стимулів. Друга причина – постійно змінюється податкова політика, а також вимоги до операторів видобутку. Крім того, держава приділяла набагато більше уваги видобутку газу та стимулюванню видобутку газу, а з нафтою жодних стимулів не було. На кінець 2020 року обсяг балансових запасів нафти в Україні становив 84,8 млн тон. У Східному нафтогазоносному регіоні було зосереджено 51,18% загальних запасів нафти, у Західному та Південному – 35,77% та 13,05% відповідно. Причому найбільша частина балансових запасів нафти – в Івано-Франківській області (19,51%), Полтавській (18,68%) та Сумській (17,24%). У 2021 р. видобуток нафти знову скоротився (на 1%, порівняно з 2020 р.), хоча у планах у видобувних компаній було нарощування нафтовидобутку. Зокрема, про це минулої осені заявляв голова правління НАК «Нафтогаз України» Юрій Вітренко, який зазначав, що компанія має намір значно збільшити нафтовидобуток. Сьогодні державній компанії НАК «Нафтогаз України» належить 50%+1 акція компанії «Укрнафта» – лідера з видобутку нафти в країні. Згідно з даними компанії, у 2021 році видобуток нафти та конденсату склав 1,5 млн тон. Роком раніше компанія мала аналогічний показник. Інші компанії показують значно скромніші результати. Наприклад, «Полтавська газонафтова компанія» (дочірнє підприємство JKH Oil&Gas plc) за минулий рік видобула лише 41,7 тис. тонн. Ще один великий гравець ринку – компанія УНБ («Укрнафтобуріння»), яка за 2021 рік видобула 76,6 тис. тон нафти та конденсату. Як наслідок в країні виникла тотальна залежність від імпорту нафтопродуктів: на 88% від імпортного дизеля, на 75% – за нафтовим газом і на 50% – за бензином. Наприклад, за 2021 рік імпорт нафти та нафтопродуктів з Білорусі в Україну перевищив \$2,86 млрд., а з Росії за той самий 2021 рік ввезли палива на \$3,43 млрд. З 24 лютого Україна припинила постачання нафтопродуктів із Білорусі та Росії. Тобто, умовно кажучи, фінансові ресурси сумою понад \$6 млрд. для закупівлі нафтопродуктів за кордоном тепер точно не йтимуть на рахунки агресора та його сателіта. Проте країна поринула у 100% залежність від інших імпортних поставок: ні Кременчуцький НПЗ, ні Шебелинський НПЗ не працюють, а міні-НПЗ виробляють занадто невеликий обсяг, щоб задовольнити попит на бензин усередині України. Потужності Кременчуцького НПЗ до війни дозволяли заводу переробляти до 5 млн тон нафти на рік (понад 14 тис. тон сировини на добу). У планах заводу було нарощування переробки до 7 млн тон сировини на рік. Паливна криза підштовхує уряд до розробки стратегії активізації власного нафтовидобутку та нафтопереробки. Зокрема, експерти наголошують на тому, що нам потрібен прогнозний баланс, система моніторингу, здатна встановити, скільки, коли і кому потрібно нафтопродуктів, і де їх можна взяти. Якщо буде поставлене завдання забезпечити переробку, то спочатку можна і міні-НПЗ задіяти, їх у країні понад сто суб'єктів. Зараз це «сіра зона», де роками залишаються напівлегальні підприємства. Вже найближчим часом за видобутком нафти Україна може вийти на показник 1,9 млн тон на рік. Проте якщо будуть інвестиції, то через 7 років можна отримати 3 млн тон. У разі важливих стимулюючих стратегічних кроків з боку Міністерства економіки компанії здатні наростити видобуток нафти, однак залучити мільярди на будівництво нових нафтопереробних заводів – це дуже складне завдання, вирішення якого залежить не тільки від того, коли закінчиться війна, а й від

¹⁴ Дані Державної служби статистики України. Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

того, яким буде інвестиційний клімат в Україні після війни, а також, наскільки великі у країні потреби у власних НПЗ, або ж імпорتنі поставки морем можуть бути вигіднішими. Крім того, можна переробляти нашу нафту на давальницьких умовах на польських чи румунських заводах. Україні також важливо подбати про створення нафтового резерву, що зазначено в Угоді про Асоціацію з ЄС (на 90 днів по нафті і на 61 день по нафтопродуктах). Якби такі резерви були сформовані до початку війни, на момент широкомасштабного вторгнення у нас були би кращі можливості пом'якшити цінові шоки на ринку. Це та подушка безпеки, яка б дозволила нам за певний період переорієнтуватися і налагодити нову логістику, але цього не сталося, і це урок, який ми всі зобов'язані засвоїти.¹⁵

За умови достатнього обсягу інвестицій у геологорозвідку та інтенсифікацію видобутку в Україні дозволяє збільшити виробництво нафти протягом найближчих 10-15 років до 3 млн т/рік. Більше того, вітчизняні дослідники відзначають, що Україна має перспективи збільшення нафтовидобутку і до 10-12 млн тон на рік (правда з урахуванням глибинного горизонтального буріння та покладів у шельфі Чорного моря). Це реально, насамперед з огляду на інвестиційний потенціал розвитку в Україні сучасних технологій з використанням національних наукових і науково-технічних розробок, та поглиблення кооперації з міжнародними дослідницькими організаціями, наприклад канадськими, які мають значні напрацювання у цій сфері.¹⁶

Проте в умовах війни та ракетних обстрілів українських міст важко сподіватися на збільшення обсягів вкладення інвестицій у нафтогазовий сектор. Адже нафтова інфраструктура країни сильно постраждала внаслідок бойових дій: два НПЗ зупинені, пошкоджені десятки нафтобаз по всій країні. Окупанти завдали кількох ракетних ударів по найбільшому в державі Кременчуцькому НПЗ. І хоча відбудувати його можна, в нинішніх умовах, це зробити нереально, адже ризик повторного обстрілу залишається.¹⁷

Наприклад, НАК «Нафтогаз України» була змушена прийняти ряд управлінських рішень, якими, зокрема, було ліквідовано сім дивізіонів. Зокрема припинили існування дивізіони: «Нафта», «Технічне забезпечення», «Зберігання природного газу», «Нова енергія», «Теплоенергетика», «Треїдинг», «Роздрібний бізнес». Разом із тим, в групі лишився дивізіон «Розвідка та видобування». Крім того, у групі «Нафтогаз» планується перехід на нову операційну модель управління та створення Центру компетенцій з технічної політики та проєктів на базі департаменту управління капітальними проєктами, департаменту управління виробничою діяльністю, відділу управління ланцюгами постачання, відділу координації та управління операційною діяльністю.¹⁸

Водночас, варто відзначити, що нафтова інфраструктура України вже змогла адаптуватися до умов війни: збільшилась кількість напрямків і джерел постачання нафтопродуктів, також змінилась логістика та умови зберігання. Зараз інфраструктура не передбачає зберігання значних об'ємів нафтопродуктів в одному місці, це надійніше з точки зору постачання енергоресурсу і безпечніше з точки зору роботи людей. у нафтопереробній галузі головним пріоритетом має бути диверсифікація джерел постачання, в такому випадку це руйнує плани путіна щодо створення в Україні паливної кризи.¹⁹

¹⁵ Богута Н. У пошуках "чорного золота". Як нафтовидобуток допоможе українцям вільно купувати бензин. Режим доступу: <https://focus.ua/uk/economics/516318-kak-neftedobycha-pomozhet-ukraincam-svobodno-pokupat-benzin>.

¹⁶ Соколовський Б. & Максимович Б. (2018) Ставка на нові технології: як Україна може врятувати свою застарілу енергетику. *Україна молода*, 4. Взято з <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3260/159/119442/>

¹⁷ Нафтова інфраструктура України змогла адаптуватися до умов війни. Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/361890>.

¹⁸ Кушнерик Т. «Нафтогаз» в умовах війни кардинально міняє структуру компанії. Режим доступу: <https://glavcom.ua/economics/finances/naftogaz-v-umovah-viyni-kardinalno-minyaje-strukturu-kompaniji-835093.html>.

¹⁹ Нафтова інфраструктура України змогла адаптуватися до умов війни. Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/361890>.

Підприємства вугільної промисловості

Протягом 2001-2013 рр. в Україні щорічно видобувалось близько 80 млн тон необробленого (рядового) вугілля, основна частина якого (близько 2/3) використовувалася в електро- та теплоенергетиці (при цьому, близько 1/3 енергетичного вугілля складав антрацит). На перетворення вугілля (брикетування, коксохімія) використовувалося близько 17 %. Ще близько 16,0 % від загального видобутку споживалося в чорній металургії. Понад 90% вугілля видобувалося в Донецькому вугільному басейні (на Львівсько-Волинський припадало приблизно 2,5%). Частка державних підприємств у виробництві українського рядового вугілля складала близько 28% (як коксівного, так й енергетичного вугілля). При цьому більшість державних вугледобувних підприємств, значну частку яких становили малопотужні шахти зі складними гірничо-геологічними умовами, працювали малоефективно та перебували на державній дотації. Тому падіння видобутку вугілля на державних шахтах на 37%, яке відбулося з початку широкомасштабного вторгнення та втрата трьох шахт на тимчасово окупованих територіях не спричинили серйозного впливу на вугледобування та запаси вугілля в державі. Водночас, приватними, орендованими чи переданими у концесію підприємствами в Україні виробляється близько 72 % вугілля (при тому, що їх частка складає близько 40 % від загальної кількості шахт). Більшість вугледобувних підприємств приватного сектору входять до складу вертикально інтегрованих структур металургії або електроенергетики (ТОВ «Метінвест холдинг» – 7 шахт; Донбаська паливно-енергетична компанія (ДТЕК) – 28 шахт; ПрАТ «Донецький металургійний завод» – 1 шахта) та однієї горизонтально інтегрованої структури – НВО «Механік» (6 шахт). Крім цього, у приватному секторі функціонують понад 10 незалежних вугледобувних підприємств різних організаційно-правових форм, серед яких ПАТ «Шахта ім. О.Ф. Засядька»; ПАТ «Шахта «Жданівська»; ТОВ «Краснолиманське»; «Шахтоуправління ім. В.І. Чапаєва»; ПАТ «Укрвуглебуд» та ін.²⁰

З 24 лютого на територіях Донецької та Луганської областей було затоплено десять вугільних шахт (з 49, які були на підконтрольній Україні території). У більшості випадків це сталося через воєнні дії. у Вугледарі затоплена шахта імені Сургая. На ній видобували вугілля, яке використовували як коксівне. Перед війною відкрили дві лави. Це одна з найновіших шахт, 130 млн тон вугілля балансових запасів. Затопили також і «Південнодонбаську шахту №1», розташовану поруч. Затоплення загрожує ще двом вугільним шахтам на Донеччині: періодично підтоплюється «Центральна» ДП «Мирноградвугілля». Там не видобувають вугілля, бо затоплені окремі виробки в шахті. Великих зусиль докладають, щоб шахта «Курахівська» ДП «Селидіввугілля» не була затоплена. Там приток води й вже залило нижні горизонти. На Луганщині від повномасштабного вторгнення були затоплені вісім вугільних шахт. Половина із них – ДП «Первомайськвугілля», половина – ДП «Лисичанськвугілля». Співробітники ДП «Донецькгеологія» називають процеси затоплення вугільних шахт на Донбасі некерованими та неконтрольованими.²¹

До початку наступного опалювального сезону на складах має бути накопичено мінімум 2 млн тон вугілля. Задля цього вирішено заборонити експорт твердого палива. Українська влада має кілька сценаріїв роботи енергосистеми залежно від доступності генеруючої потужності, наявності палива та споживання електроенергії. За базовим сценарієм, динаміка попиту на електроенергію до кінця 2022 року залишиться на поточному рівні, а перелік доступної генерації відповідатиме ситуації, що склалася в травні. За оптимістичним сценарієм,

²⁰ Вугільна промисловість України в умовах гібридної війни. Режим доступу:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/vugilna-promislovist-ukraini-v-umovakh-gibridnoi-viyini-analitichna>.

²¹ На Донбасі за чотири місяці війни затопили 10 шахт. Режим доступу: <https://novynarnia.com/2022/06/29/nadonbasi-za-chotyry-misyaczi-vijny-zatopyly-10-shaht>.

Україна влітку деокупує окремі території, що спричинить збільшення попиту на електроенергію. Перелік доступної генерації також відповідатиме поточній ситуації. За цими двома сценаріями проблем з електроенергією не буде, енергосистема буде збалансована і за резервами потужності, і за паливом.²²

Водночас, експерти відзначають, що в разі затягування активної фази бойових дій можуть виникнути складнощі з накопиченням необхідних запасів вугілля. Адже фронт проходить відносно далеко від основних районів його видобутку. До того ж росіяни вже почали завдавати ударів по складах і теплових електростанціях, де знаходяться запаси вугілля. І якщо рознесена артвогнем Охтирську ТЕЦ ще якось можна списати на міські бої, то систематичні прильоти ракет по Кременчуцькій ТЕЦ і наперед анонсований удар по Криворізькій ТЕС – це цілеспрямоване нищення енергетичної інфраструктури. Відтак, велика надія на умовно успішне проходження зими покладається на НАЕК «Енергоатом». Власне, компанія і зараз виробляє лівову частку електроенергії в державі. А взимку її частка має зрости ще більше.²³

Підприємства гірничо-рудної промисловості

Упродовж останніх трьох років форс-мажорні ситуації на глобальних ринках (у т.ч. зупинення багатьох закордонних ГЗК через пандемію) сприяли тому, що вітчизняна гірничорудна галузь показувала успішні результати. При цьому держава отримувала надприбутки від податку на прибуток у результаті зростання цін (усі ГЗК входять до топ-100 платників податків, заплативши минулого року близько \$2,5 млрд податків). «Укрзалізниця» та АМПУ постійно просували зростання тарифів на вантажоперевезення та перевалку, аргументуючи це тим, що «пропоновані темпи зростання малі в порівнянні зі зростанням цін на залізорудну сировину». Тож фінансовий тиск на галузь посилювався з кожним роком. Сьогодні на зовнішніх ринках знижуються ціни. Так, від початку червня ціни на ЗРС впали на 20%, на прокат ще сильніше – на 25%. Ціни в Європі вже на рівні або нижче точки беззбитковості з урахуванням логістики, що значно подорожчала. До Китаю ми продавати не можемо через блокування портів Чорного моря. Українські ГЗК намагаються і далі виробляти продукцію, попри те, що виробничій та транспортній інфраструктурі постійно загрожують обстріли. ГЗК продовжують експортувати продукцію, попри ризики, пов'язані з транспортуванням та затримками в доставці (на західних кордонах час очікування вагонів сягає трьох місяців!). Але найближчими місяцями запас міцності галузі може бути вичерпано.²⁴

Протягом останніх п'яти років українські ГЗК експортували до ЄС близько 19 млн т. ЗРС щорічно, причому 40-50% поставок припадало на окатиші. Для європейських металургів українські підприємства стали надійним джерелом залізорудної сировини з короткими термінами доставки (порівняно з Австралією та Бразилією), а також з належною якістю. До ЄС Україна також експортує різні залізорудні продукти: аглоруду (5-6 млн т на рік), концентрат (5-8 млн т), окатиші (5-9 млн т). До експортерів входять як вертикально інтегровані підприємства, так і окремо працюючі компанії. Зокрема, підприємства групи Метінвест поставляють на європейський ринок концентрат та окатиші, АМКР і Південний ГЗК – концентрат, Фергехро – окатиші. Ряд порівняно невеликих компаній (Суша Балка, Криворізький залізорудний комбінат, Запорізький залізорудний комбінат, Рудомайн) формують пропозицію аглоруди. Залізорудна сировина з України доставляється до Чехії, Польщі, Словаччини, Австрії, Німеччини та інших країн ЄС. З української руди виплавляють сталь провідні європейські металургійні заводи, зокрема ArcelorMittal, US Steel, voestalpine, ThyssenKrupp.

²² Топалов М. Попереду найскладніша зима для України. До чого готуватися населенню? Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/06/13/688074>.

²³ Маскалевич І. Атомний перелом. Режим доступу: https://zn.ua/ukr/energy_market/atomnij-perelom.html.

²⁴ Зінченко С. Недалекоглядна регуляторна політика поставила залізорудну галузь на межу виживання. Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/blog/842199.html>.

Традиційно частка українських виробників на європейському ринку ЗРС не перевищувала 15%. Однак після початку війни через блокаду портів вона збільшилася вдвічі, оскільки ринок ЄС залишився єдиним можливим напрямом для експорту. Проте у червні 2022 р. намітилася тривожна динаміка: експорт залізної руди впав до 1,75 млн т порівняно з 2,27 млн т у травні. За прогнозами ГМК Center, очікувані обсяги експорту ЗРС з України до ЄС у липні-серпні будуть у 2 рази нижчими, ніж у березні-червні і на 50% нижчими, ніж традиційні обсяги експорту до ЄС. На тлі падіння цін, зростання витрат та логістичних проблем українські ГЗК змушені скорочувати виробництво. Зокрема, група Метінвест оголосила про зупинення видобутку на Південному, Інгулецькому та Північному ГЗК. Скорочення постачання ЗРС з України призведе до негативних наслідків для європейської металургії, зокрема, подовження термінів доставки та зростання витрат на купівлю руди у альтернативних постачальників.²⁵

Гірничо-збагачувальні комбінати (ГЗК) із видобутку та збагачення залізняку в Україні сьогодні завантажено приблизно на 30-75% потужності. Вони працюють частково на поставки в ЄС, а частково на склади. Так, гірничодобувний департамент «АрселорМіттал Кривий Ріг» продовжує видобуток залізної руди зі зниженим навантаженням. Полтавський ГЗК Ferrexpo знизив завантаження, але продовжує працювати та докласти зусиль, щоб підтримувати експорт окатишів до ЄС залізницею. Рудник «Суша Балка» DCH Steel продовжує роботу. Підприємство спеціалізується на видобутку залізної руди підземним способом при потужності близько 3,1 млн т аглоруди на рік. ГЗК «Метінвесту» у Кривому Розі продовжують роботу зі зниженим завантаженням. Наприклад, Північний ГЗК активно відновлює та ремонтує транспортну техніку спільно зі спеціалістами «Цепелін Україна». Південний гірничо-збагачувальний комбінат (Південний ГЗК) повністю виконує план березня з випуску залізородного концентрату в умовах воєнного стану.²⁶

До війни найбільшим підприємством галузі був «Метінвест» Ріната Ахметова, який видобував і експортував 60% залізної руди в Україні. Другим найбільшим експортером був Ferrexpo Костянтина Жеваго (20% видобутку).²⁷

Зараз потужності підприємств «Метінвесту» використовуються менші ніж на половину: Північного ГЗК – на 23%, Центрального ГЗК – на 83%, Інгулецького ГЗК – на 32%, Південного ГЗК – на 24%. А обсяг експорту цих комбінатів обмежений логістикою. ММК ім. Ілліча та «Азовсталь» зруйновані та не працюють. Потужності «Запоріжсталі» задіяні на 54%, «Каметсталі» – на 74%, європейських заводів – на 75%, і лише заводу «Юністіл» – на 100%.²⁸

Ferrexpo – єдина велика українська компанія на фондовому ринку, що не пов'язана з аграрним сектором, володіє Полтавським та Єриств'ївським ГЗК, які виготовляють залізні котуни. Під час війни компанія не припиняла роботу, хоча проблеми з логістикою також боляче вдарили по її бізнесу. Оскільки більшість продукції раніше поставлялося на експорт переважно через порт Південний. Після руйнування логістичних ланцюжків компанії довелося попрацювати на склад. Разом із тим Ferrexpo почала активно шукати нові логістичні шляхи. У березні Ferrexpo наростило експорт через порти на Дунаї та залізницею до 24 тис. тон на день. Для порівняння: в середньому за перший квартал цього року експортувалися близько 30 тис. тон на день. Тобто компанія вже близька до своїх звичних показників. Напередодні війни акції компанії оцінювались у 247 фунтів, а в момент найнижчого

²⁵ Глушенко А. Експорт залізної руди з України до ЄС під загрозою. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/infographic/eksport-zaliznoi-rudi-z-ukraini-do-ies-pid-zagrozoju/>.

²⁶ Григоренко Ю. Місяць війни: які підприємства ГМК України продовжують працювати. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/posts/misyac-vijni-yaki-pidpriemstva-gmk-ukraini-prodovzhujut-pracjuvati-onovlennya/>.

²⁷ Віннічук Ю. Чому замість зерна з України на експорт йде руда? Режим доступу: https://biz.censor.net/columns/3351470/chomu_zamist_zerna_z_ukrayiny_na_eksport_yide_ruda.

²⁸ Колісніченко В. «Метінвест» через війну знизив використання потужностей більш ніж на 40% – CEO. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/news/metinvest-cherez-vijnu-znyzyv-vykorystannia-potuzhnostej-bilsh-nizh-na-40-seo/>.

падіння у березні – 105. Наразі вони значною мірою відіграли просідання і оцінюються у 192 фунти – тобто майже вдвічі більше, ніж на мінімумах.²⁹

Скорочення металургійного виробництва в Україні після початку широкомасштабного вторгнення стимулювало експорт рудної продукції з нашої держави, що вивело руду на перші позиції в експорті в березні 2022 року (найбільшою статтею українського експорту в березні стала залізна руда – 3,1 млн тон за березень (3,7 млн тон у лютому), вартістю 439 млн доларів). Водночас, через бої у східних областях Україна втрачає близько третини потенціалу металургії, результатом чого стало скорочення виробництва сталі в I кв. 2022 р. на 31,2%, чавуну – на 34,1%, прокату – на 34,2%.³⁰

Голова правління ПрАТ «Полтавський ГЗК» (група Ferrexpo) зазначив, що з 24 лютого вони не мають змоги відвантажувати продукцію за допомогою суден і портів українського Причорномор'я, зокрема військами агресора заблокована робота терміналу в місті Південне, Одеської області. На стратегічних нарадах було прийнято рішення наростити збут продукції тим споживачам, до яких можна організувати доставку лише за допомогою залізниці, тобто європейським партнерам. Наразі вже вдалось досягнути домовленостей про збільшення обсягів відвантаження продукції з партнерами з Австрії, Словаччини та Сербії. На підприємствах вирішили всі важливі питання для забезпечення виробничого процесу: енергопостачання, газопостачання та інші технічні питання. Заробітна плата за лютий виплачена у повному обсязі, і буде й надалі виплачуватися згідно графіку. Харчування та медичні послуги надаються у звичайному режимі, більшість автобусних маршрутів збережено.³¹

Єдиним заводом в Україні, який продовжує виробництво сталі є «Каметсталь» (колишній Дніпровський меткомбінат, який працює на рівні 60% від показників 2021 року і залізницею постачає свою продукцію болгарському заводу «Метінвесту» «Промет стил»; залізородні та коксохімічні підприємства групи працюють на рівні 40% та 60% відповідно, забезпечуючи роботу «Каместалі» та продаючи надлишки своєї продукції залізницею)³². У березні підприємство освоїло випуск нового виду прокату. Комбінат розширив сортамент продукції, яка сьогодні має підвищений попит на ринку, зокрема розпочав випуск помольних куль діаметром 80 мм. Ця продукція необхідна для збагачення залізної руди й поставляється на Північний ГЗК, ЦГЗК та ІнГЗК. Раніше помольні кулі виготовляли на «Азовсталі». Як повідомляв GMK Center, у лютому на підприємстві «Каметсталь» вироблено 286,8 тис. т агломерату, 168,1 тис. т чавуну, 180,4 тис. т сталі, 70,2 тис. т прокату. Загальний випуск товарної металопродукції становив 170,9 тис. т. Тобто рівень завантаженості потужностей підприємства сьогодні перебуває на довоєнному рівні, що є унікальною подією.³³

Через російських загарбників довелося заморозити роботу Запорізького залізородного комбінату. Зупинені та перебувають на консервації сталеливарні потужності Дніпровського металургійного заводу DCH Steel, «АрселорМіттал Кривий Ріг». При цьому керівництво заводів шукає можливості для відновлення операційної діяльності. Представники «АрселорМіттал Кривий Ріг» та «Метінвесту» провели переговори з керівництвом

²⁹ Писарев О. Ferrexpo, MXP і Kernel: що відбувається з акціями українських компаній під час війни. Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/invest/articles/scho-vidbuvaetsya-z-akciyami-ukrayinskih-kompaniy-pid-chas-viyni/>.

³⁰ Сучасні загрози виробничій безпеці в промисловості України. Режим доступу:

<https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/suchasni-zahrozy-vyrobnychiy-bezpetsi-v-promyslovosti-ukrayiny>.

³¹ Підприємства Ferrexpo в умовах війни налагодили стабільну роботу, – голова правління ПрАТ "Полтавський ГЗК" Віктор Лотоус. Режим доступу: <https://espresso.tv/pidpriemstva-ferrexpo-v-umovakh-viyni-nalagodili-stabilnu-robotu-golova-pravlinnya-prat-poltavskiy-gzk-igor-lotous>.

³² Крьока С. Тихий хід. Як російське вторгнення позначилося на українській металургії і на що чекає галузь після війни. Режим доступу: <https://delo.ua/uk/industry/tixii-perebig-yak-rosiiske-vtorgnennya-poznacilosya-na-ukrayinskiimetalurgiyi-i-na-shho-cekaje-galuz-pislya-viini-394856/>.

³³ Григоренко Ю. Місяць війни: які підприємства ГМК України продовжують працювати. Режим доступу: <https://gmk.center.ua/posts/misyac-viyni-yaki-pidpriemstva-gmk-ukraini-prodovzhujut-pracjuvati-onovlennya/>.

«Укрзалізниця» щодо відновлення вантажних перевезень, що є основним обмежуючим чинником у роботі металургійних підприємств. «Запоріжсталь» частково відновила роботу цеху холодного прокату. Крім того, частково відновлено дільницю з пакування та відвантаження готової продукції. Зараз працівники цеху зосереджені на підготовці та відвантаженні гарячекатаного та холоднокатаного прокату українським споживачам та за кордон. Завод може запуснутися повністю та відновити потужності після вирішення логістичних обмежень. Через воєнні дії комбінат не може відвантажувати продукцію портами. Крім того, є проблеми з поставками критичних видів феросплавів та сірчаної кислоти, вугілля для відновлення коксохімічного виробництва. Потрібна допомога у вирішенні логістичних питань з боку держави.³⁴

З 1 липня Метінвест зупиняє видобуток на Південному та Інгулецькому гірничо-збагачувальному комбінатах. Головною причиною називають зміни у логістиці та зростання собівартості виробництва, а також падіння цін на продукцію. За чотири місяці війни транспортування подорожчало у кілька разів. Але й доставити їх важко, тому що зараз більшість експортного товару стоїть на кордоні з Євросоюзом. У Метінвесті таке рішення пояснюють низкою чинників, частина їх безпосередньо пов'язані з війною: 1) ускладнення та подорожчання логістики залізничної сировини та металургійної продукції до кінцевого споживача; 2) зростання собівартості через зростання цін на енергоносії та зниження попиту на внутрішньому ринку; 3) падіння цін на металургійну продукцію та сировину на світових ринках. Компанія планує задіяти працівників під час проведення ремонтних робіт та упорядкування території на активах із збереженням основного заробітку.³⁵

Загалом внаслідок російської агресії втрати металургійного сектору України становлять 40% від довоєнних потужностей (30-40% металургійних потужностей перебувають на тимчасово окупованих територіях). А зупинка тих підприємств, котрі все ще працюють, або їх можливий перехід під контроль Росії, може мати катастрофічні наслідки для української економіки.³⁶

³⁴ Григоренко Ю. Місяць війни: які підприємства ГМК України продовжують працювати. Режим доступу: <https://gmk.center/ua/posts/misyac-vijni-yaki-pidpriemstva-gmk-ukraini-prodovzhujut-pracjuvati-onovlennya/>.

³⁵ Захарченко Н. Інгулецький та Південний ГЗК зупиняють свою роботу: причина. Режим доступу: https://dnopr.info/news/na-dnepropetrovshhine-ostanavlivayut-rabotu-dva-krupnyh-predpriyatiya/?fbclid=IwAR2QVbcRHt1VOA_fkWBU9YNJY2VaEMTV9SQYwYfHkyiS2NHKF9aTgkylMh4.

³⁶ Війна за ГЗК Ferrexpo: як друзі Путіна намагаються знищити українську економіку. Режим доступу: <https://espreso.tv/viyana-za-gzk-ferrexpo-yak-druzi-putina-namagayutsya-znishchiti-ukrainsku-ekonomiku>.

Звітність ІВПГ: подання в умовах воєнного стану

Чи планує ваша компанія подати Звіт про платежі на користь держави за 2021 рік через Портал ІВПГ (<https://eiti.gov.ua/>)?

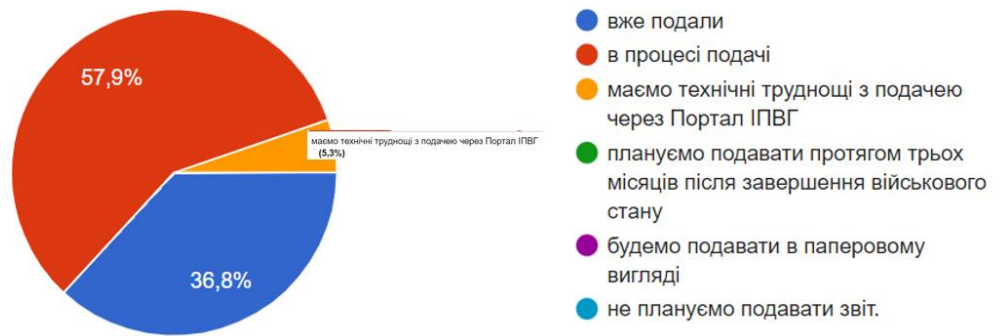

Рис. Діаграма за результатами опитування

Звіт про платежі на користь держави

Законодавчими основами для складання Звіту про платежі на користь держави є:

- ст. 1, 5, 6 Закону “Про забезпечення прозорості у видобувних галузях” від 18.09.2018 № 2545 (далі – **Закон про прозорість**);
- ст. 1, ч. 2 ст. 11 Закону “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996 (далі – **Закон про бухоблік**).

Хто подає Звіт про платежі на користь держави

Звіт про платежі на користь держави стосується далеко не кожного підприємства. Його готують та подають суб’єкти господарювання, які (ст. 1 Закону про бухоблік):

- здійснюють діяльність у видобувних галузях;
- здійснюють заготівлю деревини та належать до підприємств, які **становлять суспільний інтерес**, до яких зокрема належать емітенти цінних паперів і великі підприємства.

Зазначимо, що Закон про прозорість вимагає цей звіт від усіх суб’єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях. Лісозаготівельні ж підприємства, якщо не належать до великих чи емітентів цінних паперів, звіт не подають. Скоріше за все, в Україні вони всі цим умовам не відповідають.

Хто повинен скласти Звіт про платежі на користь держави		
Критерій	галузь	
	видобувна галузь	заготівля деревини
Тип підприємства	всі	великі (дотримується один з 2-х критеріїв: > 250 чол, чистий дохід > 40 млн євро, балансова вартість > 20 млн євро); емітенти цінних паперів
КВЕД	секція В розділи 05-08 КВЕД 20109	секція А розділ 02, клас 02.20 КВЕД 2010
Законодавча основа	Закон про прозорість	Закон про бухоблік
Хто визначає порядок та форму подання Звіту	Незалежний адміністратор та багатостороння група з імплементації ППВГ* (ч. 2 ст. 6 Закону про прозорість); багатостороння група з імплементації ППВГ та КМУ (після запровадження електронної системи звітності)	КМУ (в особі Мінфіну) (ч. 2 ст. 11 та ч. 4 ст. 11 Закону про бухоблік)
Де встановлюються строки подання	Закон про прозорість	Закон про бухоблік, Порядок № 419

* ППВГ – Ініціатива щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях.

Видобувна галузь — це

Коди КВЕД для видобувних галузей у вищенаведеній таблиці взято зі ст. 41 Директиви 2013/34/ЄС, яка лягла в основу Закону про прозорість (КВЕД це аналог регламенту ЄС № 1893/2006), а також спільного листа Мінфіну та Держстату України від 14.03.2018 р. № 35230-06-5/6959, № 04.3-07/22-18. Таким чином, до видобувних видів діяльності зокрема належать: добування кам'яного, бурого вугілля, добування сирої нафти, природного газу, залізних руд, уранових і торієвих руд, руд інших кольорових металів, декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди, глинистого сланцю, добування піску, гравію, глини і коаліну, добування мінерально сировини, торфу, солі, добування інших корисних копалин та розробка кар'єрів.

Подати звітність ППВГ треба шляхом подання до Міненерго або ,за наявності, через Електронну систему аналізу та подання звітності.

В Україні така електронна система розроблена, пройшла тестове використання та знаходиться на балансі Міністерства енергетики України.

Звіт про платежі на користь держави: терміни подання.

Зробити це треба шляхом подання до Міненерго або за наявності, Електронної системи аналізу та подання звітності

Відповідно до ЗУ «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» граничний термін подання звітності наступив 01 вересня 2022 року, однак

10 червня 2022 року набрав чинності Закон № 2436-ІХ "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" щодо звільнення від відповідальності за порушення строків оприлюднення фінансової звітності у період дії воєнного стану або стану війни.

«У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його припинення чи скасування особи, відповідальні за своєчасне і у повному обсязі подання та оприлюднення фінансової звітності, звільняються від відповідальності за порушення строків оприлюднення річної фінансової звітності та річної консолідованої фінансової звітності разом з відповідними аудиторськими звітами, звітом про управління, консолідованим звітом про управління, звітом про платежі на користь держави та консолідованим звітом про платежі на користь держави, складення та оприлюднення яких передбачено законодавством.»
Відповідно, станом на перше вересня 2022 року, Звіти про платежі на користь держави подало 111 компаній, Консолідований звіт лише 3 і 18 компаній завантажили до системи

Чому потрібен Звіт про платежі

Цілком логічне питання: навіщо взагалі потрібен цей Звіт?

Основних причин появи цього Звіту дві:

1. **необхідність виконання Угоди про асоціацію з ЄС.** Звіт про платежі на користь державі вимагається розділом 10 уже згадуваної Директиви 2013/34/ЄС, де він носить назву **Звіт про платежі на користь урядів** (англ. – Report on payments to governments). За європейськими нормами його подають підприємства, що працюють у видобувній галузі та підприємства, які займаються лісозаготівлею у незайманому лісі. В обох випадках – якщо вони належать до типу великих підприємств або підприємств, які становлять суспільний інтерес;
2. **виконання міжнародних зобов'язань через приєднання України до так званої Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях** (скорочено – **ПВГ, Ініціатива прозорості**; англ. – Extractive Industries Transparency Initiative, скорочено **EITI**). це сталося ще у жовтні 2013 р.

Як бачимо, вимога щодо подачі Звіту про платежі всім підприємствам видобувної галузі прийшла до нас не з Директиви 2013/34/ЄС, а через приєднання до Ініціативи прозорості.

Чи може взагалі бути стандартна форма Звіту про платежі

Виходячи з вищеписаної логіки ПВГ, затвердженої постійної форми звіту для видобувних галузей просто **немає і бути не може**. Чому? Звіт готує незалежний адміністратор, який на основі стандарту EITI визначає **структуру та наповнення** Звіту про платежі – звіту, що є одним з джерел підготовки ним Звіту про ПВГ по країні. Це підтверджує і ч. 2 ст. 6 Закону про прозорість: форма звіту погоджується з незалежним адміністратором та групою з імплементації ПВГ. Тобто для підготовки звіту треба спочатку дочекатися обрання незалежного адміністратора за конкурсом оголошеним Міністерством.

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Методологія проведення опитування серед видобувних компаній, в рамках Дослідження можливостей адаптації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ПВГ/ЕІТІ) до умов війни в Україні.

Метою Дослідження є виявлення сучасного стану та проблем видобувних підприємств під час військового стану в Україні. Збір даних здійснюватиметься на основі відповідей видобувних компаній на запити (попередньо розроблені анкети). Респондентами будуть більше 180+ компаній видобувного сектору, які звітували на порталі ПВГ у 2021 році.

Завданнями Дослідження є:

- демонстрація рівня прозорості та готовності до партнерства між громадським сектором та бізнесом
- встановлення чітких індикаторів, що слугуватимуть дорожньою картою підвищення розуміння змін та потреб видобувних компаній, спричинених військовим станом в Україні
- аналіз змін у діяльності видобувних компаній, спричинених військовою агресією росії

До переліку стейкхолдерів Дослідження належить таке коло осіб:

органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, депутати, органи державного управління та державні службовці, організації громадянського суспільства, Центральні та регіональні органи виконавчої влади, міжнародні донорські організації, міжнародні фінансові інституції, інвестори, представники БГ ПВГ.

Обмеження щодо доступу до інформації

З урахуванням вимог чинного законодавства та згідно рішення НКРЕКП – дані щодо збитків, логістики, ремонту, обсягів видобутку і т.д. є закритими і розголошувати їх на час дії воєнного стану заборонено, тому в опитувальнику не застосовуються прямі питання щодо кількісної оцінки такої інформації, проте заохочується надання інформацію, що може бути поширена публічно.

Методи отримання даних.

З метою збору інформації про об'єкти дослідження, передбачається проведення опитування серед компаній, що працюють у видобувному секторі та пасивний моніторинг з метою отримання інформації з відкритих джерел.

Опитування проводиться за допомогою адресної розсилки розробленого опитувальника (анкети). Передбачається використання електронного, створеного за допомогою Google Forms (з розсилкою на 190+ компаній) та шляхом додавання відповідних питань до Форми запиту на інформацію щодо участі держави у видобувних галузях на Порталі ПВГ.

До методології дослідження інтегровано приховане дослідження. Воно передбачає відстеження та аналіз результатів електронної доставки листів визначеним компаніям.

Google Forms

Дозволяє безкоштовно створити опитування, не обмежуючи при цьому кількість респондентів, питань і отримані відповіді, які, однак, доведеться збирати самостійно за допомогою прямого посилання або вбудовувати на сайт (без додаткових налаштувань). Є мобільна версія сервісу. Під час налаштування дизайну опитування можна використовувати підготовлені колірні схеми, а також додавати шапку та логотип. Цей інструмент дає можливість переглядати діаграми з даними відповідей, що оновлюються в реальному часі, або через застосування Google Sheets, щоб аналізувати їх детальніше чи застосовувати засоби автоматизації. Компанія Google з сервером в США

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Не зважаючи на запровадження військового стану в Україні, значна частина компаній видобувного сектору продовжують працювати. Компанії видобувного сектору здійснюють вагомий внесок для наповнення державного та місцевих бюджетів, що вкрай важливо в сучасних умовах.

В рамках Дослідження можливостей адаптації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ/ЕІПІ) до умов війни в Україні, яке здійснюється за підтримки Уряду Німеччини через проєкт «Ефективне управління державними фінансами III», що реалізується Німецьким Товариством Міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ, проводиться опитування серед видобувних компаній в Україні.

Результати опитування будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді для того, щоб об'єктивно оцінити стан та потреби видобувної галузі України в умовах військового стану.

Просимо надати відповіді на наступні питання (станом на 31 липня 2022 року):

Чи планує ваша компанія подати Звіт про платежі на користь держави за 2021 рік через Портал ІПВГ (<https://eiti.gov.ua/>)?

- вже подали
- в процесі подачі
- маємо технічні труднощі з подачею через Портал ІПВГ
- плануємо подавати протягом трьох місяців після завершення військового стану
- будемо подавати в паперовому вигляді
- не плануємо подавати звіт.

Далі

Очистити форму

Ніколи не вказуйте паролі в Google Формях.

Компанія Google не створювала цей вміст і не підтримує його. [Повідомити про порушення](#) - [Умови використання](#) - [Політика конфіденційності](#)

Google Форми

Опитування компаній (анкети) надсилаються компаніям за допомогою: E-mail розсилка

У даному випадку для чіткого розуміння статистики отримання листів компаніями буде застосовуватися відстеження електронної пошти. Відстеження електронної пошти — це метод контролю доставки повідомлень електронної пошти передбачуваному одержувачу. Більшість технологій відстеження використовують певну форму запису з цифровою міткою часу, щоб виявити точний час і дату отримання або відкриття електронного листа, а також IP-адресу одержувача. У даному випадку використовуватиметься розширення MailTrack. MailTrack - це розширення для браузера для Chrome, Firefox, Opera і Edge, де пропонуються послуги відстеження електронної пошти. Він сумісний з Gmail і Google Inbox і тепер без проблем інтегрується в веб-додатки.

Включення запитань з опитувальника до Запиту щодо участі держави у видобувному секторі в Україні, на порталі ШВГ в Україні.

Блок 8	Адаптація до умов воєнного стану (заповнюється на основі наявної інформації у 2022 році) Результати опитування будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді для об'єктивної оцінки стану та потреб видобувної галузі України в умовах воєнного стану.			
---------------	--	--	--	--

8.1	Чи проводиться на підприємстві інвентаризація для визначення втрат обладнання та ресурсів?			
8.2	Чи здійснюється аналіз розрахунку втрат?			
8.3	Чи оцінювалися можливості для релокації виробничих потужностей?			
8.4	Чи здійснювалися заходи із релокації працівників?			
8.5	Інші адаптаційні заходи для забезпечення діяльності компанії?			
8.6	Чи змінилася кількість працівників компанії після 24 лютого 2022 р.?			
8.7	Як змінився бюджет соціальних програм (проектів) підтримки співробітників компанії?			
8.8	Чи змінилася кількість програм (проектів) корпоративної соціальної відповідальності, які реалізуються компанією у територіальних громадах?			
8.9	Чи вважаєте Ви доцільним спрощення процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) під час дії воєнного стану?			
8.10	Чи було завдано шкоди довкіллю внаслідок воєнних дій агресора на об'єктах/ виробничих потужностях Вашої компанії?			
8.11	Чи плануєте Ви здійснювати додатковий моніторинг впливу на довкілля в результаті воєнних дій?			
8.12	Чи продовжує компанія здійснювати податкові та інші виплати на користь держави?			

Ключовим елементом, на якому базується теоретичний підхід до створення Методології є її принципи, визначені як: прозорість, відкритість, партнерство, порівнянність (що полягає у можливостях для рейтингування), універсальність, простота, адаптивність, технічність, достовірність.

Особливу увагу при розробці методології приділено інтеграції з можливостями сучасних ІТ-рішень: програмне розширення для відслідковування отримання електронної пошти Mailtracker, Google Forms, Google Sheets.

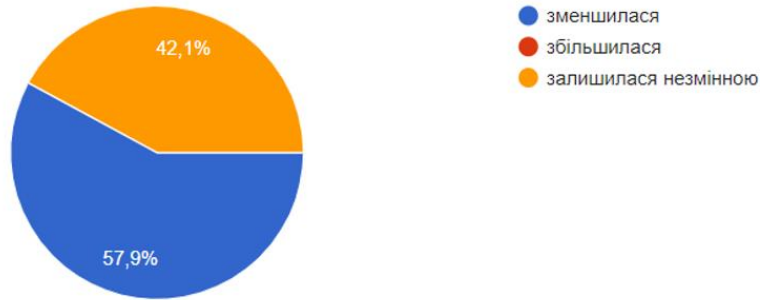
Методологія є комплексною, комбінаторною, водночас деталізованою, адаптивною та мобільною.

Окремий акцент слід зробити на найбільш характерній особливості Методології, яка передбачає довгострокову, пролонговану в часі перспективу її застосування, що дозволить удосконалювати опитувальник та включати питання по мірі їх актуальності та необхідності. Ця особливість полягає у наявності інновативного компонента.

Представлені результати ґрунтуються на отриманих відповідях респондентів і можуть не збігатися з даними офіційної статистичної звітності.

Співпраця з територіальними громадами в умовах воєнного стану в Україні.

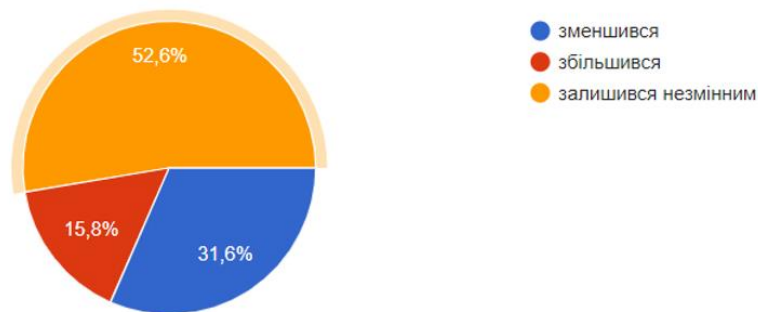
Чи змінилася кількість програм (проектів) корпоративної соціальної відповідальності, які реалізуються компанією у територіальних громадах?

Діаграма за результатами опитування в рамках дослідження

Як видно з діаграми, в умовах збройної агресії проти України, компанії видобувного сектору продовжують підтримувати громади на території яких ведеться видобуток. Разом з тим, майже 16% компаній збільшили підтримку власних співробітників.

Як змінився бюджет соціальних програм (проектів) підтримки співробітників компанії?

В рамках дослідження, було з'ясовано, що частина компаній намагаються активно співпрацювати з територіальними громадами в умовах воєнного стану, однак намагаються цього не офішувати аби не наражати на додаткову небезпеку представників громади та своїх співробітників.

Однією з небагатьох публічних програм підтримки громад в подолання наслідків війни є проект НАК Нафтогаз - «Україна Майбутнього»

В рамках ініціативи компанії 13 шкіл отримують 500 тис грн для відновлення навчання школярів у дистанційному форматі вже 2022 року.

Виконавець:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Це школи, які постраждали від війни та окупації. Деякі з них частково або повністю зруйновані. Школи відібрали в межах спільного грантового проекту Укргазвидобування та ГО Центр «Розвиток Корпоративної Соціальної Відповідальності».

Школи, що подали заявки, були обстріляні, бомбардовані, пограбовані, частково чи повністю зруйновані. Попри це, вчителі сподіваються відновити навчання дітей вже цієї осені. І ми дуже раді, що нам вдасться їм допомогти - адже партнери проекту “Україна Майбутнього”, АТ Укргазвидобування, підтримають 13 шкіл та нададуть гранти загальним обсягом у 500 000 грн!

Кожна з 13-ти шкіл отримає на свої потреби близько 40 тис грн.

Розвиток освіти – один із ключових напрямів соціальної діяльності Укргазвидобування. Ми допомагали школам раніше, і не можемо залишатися осторонь у найскладніші часи. Грантовий проект для постраждалих шкіл не вирішить усіх їхніх проблем, але допоможе у вирішенні найтерміновіших питань, пов’язаних з підготовкою до нового навчального року, – зазначив Юрій Солончук, управитель з регіонального розвитку та загальних питань Укргазвидобування. Загалом в межах проекту надійшло 46 заявок від шкіл з 10-ти областей переважно півночі та сходу країни. Якщо ви особисто долучитися до проекту та підтримати інші 33 школи, це можна зробити за реквізитами на сайті → <http://ukrainefuture.divchata-stem.org/>

Аналіз потреби у змінах законодавства.

Результати опитування та аналізу публічної інформації свідчать про відсутність єдиного бачення щодо потреб у законодавчому регулюванні та підтримці видобувного сектору.

Ключовим для нарощення газовидобування є:

- Справедлива та зрозуміла фіскальна політика, яка сприятиме залученню нових інвестицій в сектор,
- Продовження дерегуляції (ухвалення законопроекту № 4187д), спрощення доступу компаній до земельних ділянок, скорочення термінів для проведення процедури ОВД,
- Стабільність та передбачуваність в галузі, рівні правила для всіх учасників ринку.

Навіть у позиції державних та приватних компаній суттєво різняться.

Наприклад, Артем Петренко голова Асоціації газовидобувних компаній повідомив, що є ряд проблем з якими стикнулися газовидобувники під час війни і які потребують вирішення.

Зокрема, йдеться про падіння попиту на природний газ, адже українська промисловість, яка була ключовим споживачем приватних видобувників, сильно постраждала: деякі підприємства та заводи розбомблені або захоплені, частина – мають пошкодження. Відповідно, через скорочення попиту на газ у незалежних компанії є проблеми із реалізацією газу, що завдає їм додаткових збитків.

Окрім того, вкрай важливим є перегляд підходу до визначення бази оподаткування для видобування газу, адже існуючий не відповідає ціновій кон'юнктурі, яка склалася на українському газовому ринку в умовах воєнного стану.

«У післявоєнний період Україні потрібно буде швидко й активно розробляти нафтогазові проекти на суходолі і морському шельфі. На цьому шляху дуже важливою буде спільна та злагоджена робота держави й бізнесу. Переконали, що стимули для вітчизняних інвесторів, партнерство державних й приватних компаній, залучення досвідчених міжнародних гравців для розробки морських площ дозволять нам збільшити обсяги видобування українського газу та досягти енергонезалежності», - сказав Артем Петренко в матеріалі <https://agpu.org.ua/novyny/novyny-asotsiatsii/hazovydobutok-v-umovakh-viiny>.

З іншого боку у компаній з державним капіталом суттєві проблеми виникли із належним виконанням процедур закупівель в умовах воєнного стану та порушеної логістики.

Для виконання поставлених до кінця 2022 року завдань потрібні негайні регуляторні зміни, які зроблять закупівлі швидкими і простими. Безумовно, із збереженням сучасних механізмів прозорості і контролю. Про це зазначив Ілля Рибчич, багаторічний экс-керівник Укргазвидобування, член Експертної Ради.

«Для Укргазвидобування критично важливо мати чітку структуру управління зі зрозумілим розподілом відповідальності для швидкого прийняття рішень. Настільки ж важливим питанням є можливість оперативного постачання обладнання і матеріалів. Йдеться про енергетичну безпеку України, тож Уряд і Верховна Рада мають знайти правильні рішення», - зазначив експерт.

Повномасштабна війна змушує Нафтогаз і Укргазвидобування також змінювати фокус у своїх стратегічних, довготермінових проектах. Адже перспективні шельф Чорного моря, Юзівська площа та кілька отриманих в межах УРП великих ділянок на сході країни, які могли би суттєво збільшити ресурсну базу компанії, наразі під окупацією або в епіцентрі бойових дій.

«Ми продовжуємо підготовку за всіма стратегічними проектами, розпочатими раніше – і на сході, і на півдні України. Але з урахуванням того, що наразі тимчасово компанія не має доступу до певних площ, ми підвищуємо операційну активність на можливостях на заході України, які також мають високий потенціал», - сказав Максим Вітик, директор з геології і стратегічних проектів Укргазвидобування.

Великий акцент, як і раніше, робиться на підвищенні ефективності вилучення вуглеводнів на «старих» родовищах Укргазвидобування. Окрім звичайних методів інтенсифікації, для цього компанія планує застосовувати горизонтальне буріння. Вже розроблено дизайн кількох таких свердловин, будівництво яких планується розпочати вже в 2022 році.

«Отримавши газ із таких свердловин і довівши перспективність цього напряму, ми зможемо залучати іноземних партнерів. Наша компанія не зупиняє перемовини щодо спільних проєктів навіть під час війни, – сказав Олег Толмачев, директор дивізіону Розвідка та Видобування Групи Нафтогаз. – Європі потрібен газ, сьогодні це питання виживання. Україна може допомогти з вирішенням цього питання, розвиваючи власне газовидобування. Кожну молекулу газу, яку не буде споживати Україна, може споживати Європа».

Ще одним нагальним питанням Експертна Рада назвала потребу в оптимізації роботи української газотранспортної системи відповідно до поточних реалій. Багато десятиліть тому її будували і вона працювала, насамперед, виходячи з потреб транзиту російського газу. Нині фахівці бачать доцільність у зміні підходу.

«Реальна загроза припинення транзиту газу через Україну, сьогодні висока, як ніколи. Тож треба вже сьогодні серйозно займатися адаптацією газозбірної та газотранспортної системи під український видобуток. Всі роки свого існування вона обслуговувала російський газ, тепер час це змінити і поставити на перше місце українського газовидобувника», – додав Юрій Фесенко, член Експертної Ради.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Результати опитування та проведеного дослідження підтвердили, що понад 5% компаній видобувного мають технічні труднощі з подачею Звіту про платежі на користь держави через електронну систему подання та аналізу звітності (Портал ІПВГ), в умовах запровадження воєнного стану. Серед основних причин такої ситуації перебування поза межами України осіб уповноважених на підписання звітності ІПВГ. З метою забезпечення рівних можливостей рекомендується винести на засідання БГ ІПВГ питання щодо продовження термінів подання звітності та визначення відповідальної особи, з числа представників Міністерства енергетики України або Національного секретаріату ІПВГ, уповноваженої на внесення до Порталу ІПВГ Звітів поданих у паперовому вигляді, або завантажених але не підписаних в електронній системі аналізу та подання звітності.

Компанії видобувного сектору потребують додаткової методологічної та методичної підтримки для забезпечення належної адаптації до викликів воєнного стану (екологічних, соціальних, інформаційних, безпекових, технологічних та ін.), оскільки:

- ✓ Лише 10% компаній видобувного сектору провели інвентаризацію для визначення втрат обладнання та ресурсів та ще 32% змогли зробити це лише частково, що не дає можливості оцінити реальні страти та можливості повоєнного відновлення.
- ✓ Більше половини підприємств навіть не приступили до аналізу страт від воєнного тану, що є результатом відсутності чи недосконалості методики оцінки.
- ✓ Тільки 5% компаній сектору оцінили можливості релокації виробничих потужностей, і майже 80% навіть не починали проводити таку оцінку. В той же час, майже 75% компаній-респондентів здійснили заходи із релокації працівників.
- ✓ Понад 5% компаній повністю призупинили виплату податків та інших платежів.
- ✓ 32% компаній планують здійснювати додатковий моніторинг впливу на довкілля в результаті бойових дій.

В інформаційному полі України існує цілий ряд взаємовиключних гіпотез щодо поточної ситуації в галузі та потреби у змінах фіскального навантаження, серед них:

- Недостатність газу власного видобутку з одного боку і відсутність ринку збуту для газу видобутого приватними компаніями з іншого;
- Різке підвищення ринкових цін на природний газ призводить до «надприбутків» газовидобувних та енергетичних компаній. Частина такого надприбутку має бути сплачена до державного бюджету, на прикладі запровадженого у ЕС законодавства. З іншої точки зору, диференційований підхід до визначення ставки рентної ставки за користування надрами для видобутку вуглеводнів, за умови поточного зростання цін на Європейських хабах , призводить до перевищення рентних нарахувань над фактичною ціною в Україні.

Запровадження альтернативного підходу до підготовки звітності ІПВГ в Україні може допомогти отримати достовірні відповіді на ці інші питання, що піднімаються у суспільстві, та аргументувати прийняття відповідних законодавчих змін.

В умовах значної релокації адміністративного персоналу видобувних компаній, БГ ІПВГ має вжити додаткових заходів для підтримки контакту з підприємствами підзвітних галузей та забезпечення додаткових заходів інформаційної безпеки.

ОПИТУВАЛЬНИК

виявлення сучасного стану та проблем видобувних підприємств

Не зважаючи на запровадження військового стану в Україні, значна частина компаній видобувного сектору продовжують працювати. Компанії видобувного сектору здійснюють вагомий внесок для наповнення державного та місцевих бюджетів, що вкрай важливо в сучасних умовах.

В рамках Дослідження можливостей адаптації Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ/ЕІТІ) до умов війни в Україні, яке здійснюється за підтримки Уряду Німеччини через проект «Ефективне управління державними фінансами ІІІ», що реалізується Німецьким Товариством Міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ, проводиться опитування серед видобувних компаній в Україні.

Результати опитування будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді для того, щоб об'єктивно оцінити стан та потреби видобувної галузі України в умовах військового стану.

Просимо надати відповіді на наступні питання(станом на 31 липня 2022 року) :

1. Чи планує ваша компанія подати Звіт про платежі на користь держави за 2021 рік через Портал ІПВГ (<https://eiti.gov.ua/>)?

- вже подали
- в процесі подачі
- маємо технічні труднощі з подачею через Портал ІПВГ
- плануємо подавати протягом трьох місяців після завершення військового стану
- будемо подавати в паперовому вигляді
- не плануємо подавати звіт.

Детальна інформація за наявності _____

ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ

1. Чи проведено на підприємстві інвентаризація для визначення втрат обладнання та ресурсів?

- так
- ні
- частково

Детальна інформація за наявності _____

2. Чи здійснюється аналіз розрахунку втрат?

- так
 ні
 частково

Детальна інформація за наявності _____

3. Чи оцінювалися можливості для релокації виробничих потужностей?

- так
 ні
 частково

Детальна інформація за наявності _____

4. Чи здійснювалися заходи із релокації працівників?

- так
 ні
 частково

Детальна інформація за наявності _____

5. Чи здійснювалися інші адаптаційні заходи для забезпечення діяльності компанії?

- так
 ні
 в пошуках можливостей

Детальна інформація за наявності _____

6. Чи продовжує компанія здійснювати податкові та інші виплати на користь держави?

- так, у повному об'ємі
 здійснює частково
 сплата податків та інших платежів повністю призупинена.

Детальна інформація за наявності _____

СОЦІАЛЬНІ ПИТАННЯ

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

1. Чи змінилася кількість працівників компанії після 24 лютого 2022 р.?

- суттєво зменшилася через відтік трудових кадрів з регіону
 вдалося стабілізувати за рахунок перерозподілу трудових ресурсів
 збільшилася за рахунок попиту на ринку праці
 зменшилася через вступ до лав ЗСУ та тероборони
 не змінилася

Детальна інформація за наявності _____

2. Як змінився бюджет соціальних програм (проектів) підтримки співробітників компанії?

- зменшився
 збільшився
 залишився незмінним

Детальна інформація за наявності _____

3. Чи змінилася кількість програм (проектів) корпоративної соціальної відповідальності, які реалізуються компанією у територіальних громадах?

- зменшилася
 збільшилася
 залишилася незмінною

Детальна інформація за наявності _____

ДОВКІЛЛЯ

1. Чи було завдано шкоди довкіллю внаслідок воєнних дій агресора на об'єктах/виробничих потужностях компанії?

- так, було завдано шкоди довкіллю
 ні, воєнні дії не спричинили шкоди довкіллю
 важко відповісти

Детальна інформація за наявності _____

(Деталізуйте інформацію про наявність об'єктів на яких проводиться/планується проведення фіксації та оцінка впливу на довкілля)

2. Чи планується здійснювати додатковий моніторинг впливу на довкілля в результаті воєнних дій?

- так, вже здійснюємо
 так, плануємо
 ні, не плануємо

співпраця з
німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Виконавець:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Детальна інформація за наявності _____

Блок відкритих питань

Які, на Вашу думку, мають бути першочергові зміни у законодавстві України для відновлення та розвитку видобувної галузі?

Чи вплинув диференційований підхід до визначення ставки ренти за користування надрами на розмір внесків до місцевих бюджетів?

Які кроки потрібно зробити для посилення співпраці з територіальними громадами, особливо з тими, які постраждали від воєнних дій?

Ваша участь у опитуванні є дуже значимою та важливою.